

Prezentācija sagatavota Mobilitātes semināram (Cēsīs, 2019. gada 14.martā)

Seminārs tika rīkots Interreg Baltijas jūras reģiona programmas TENTacle
(TEN-T pamattīkla koridoru kapitalizācija labklājībai, izaugsmei un kohēzijai)
projekta ietvaros

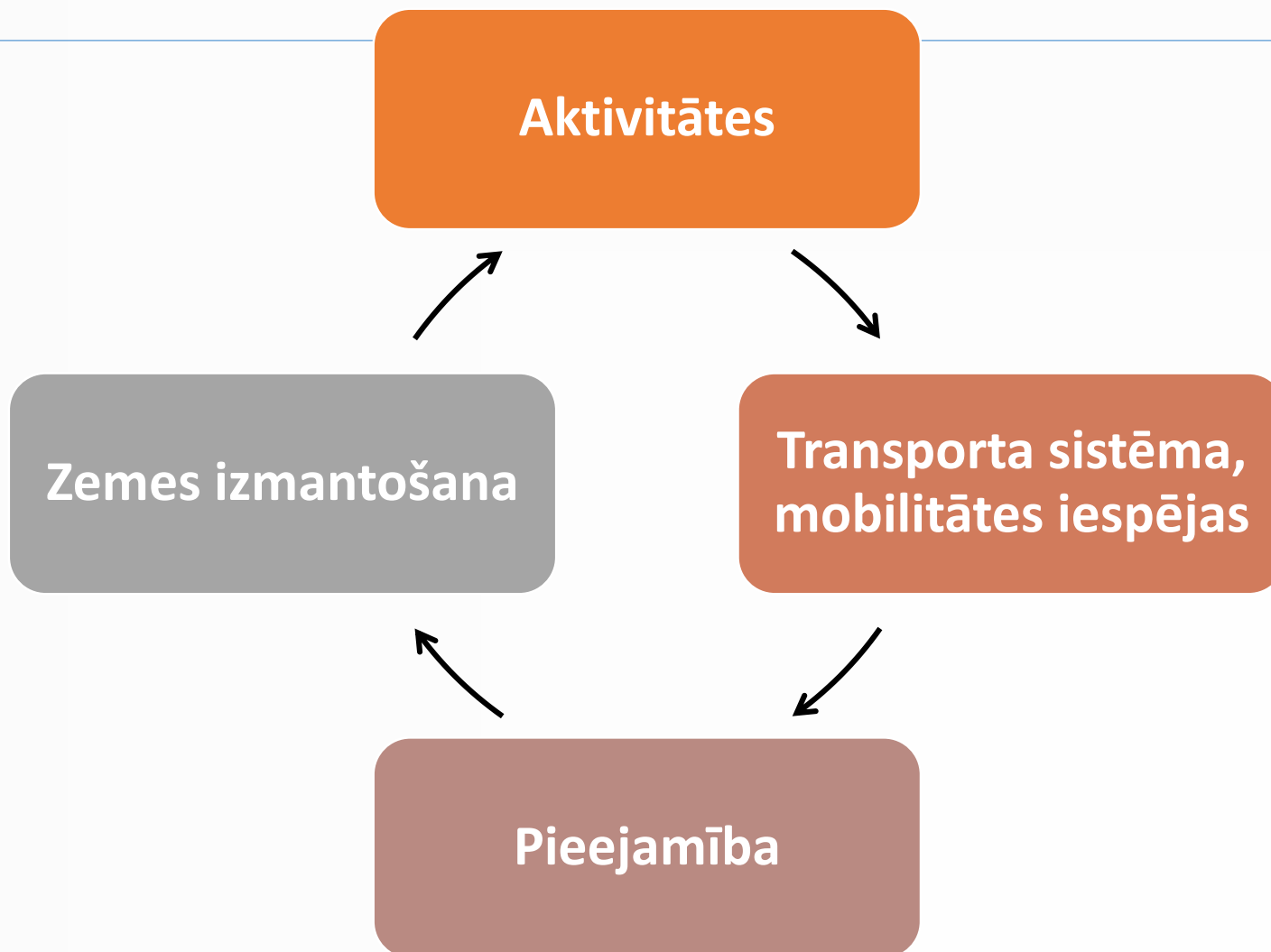
Mobilitātes loma valsts attīstībā, ekonomiskais pamatojums un situācija Vidzemē

Kristīne Malnača

Transporta ekonomiste

Mobilitātes loma

Izmaiņas ekonomikā, demogrāfijā un pārvietošanās ieradumos

- Depopulācija

(kopš 1990.gada lauku iedzīvotāju skaits -23%)

- Zems iedzīvotāju blīvums un ekonomisko aktivitāšu trūkums

- Vidzemē:

20% dzīvo vieni

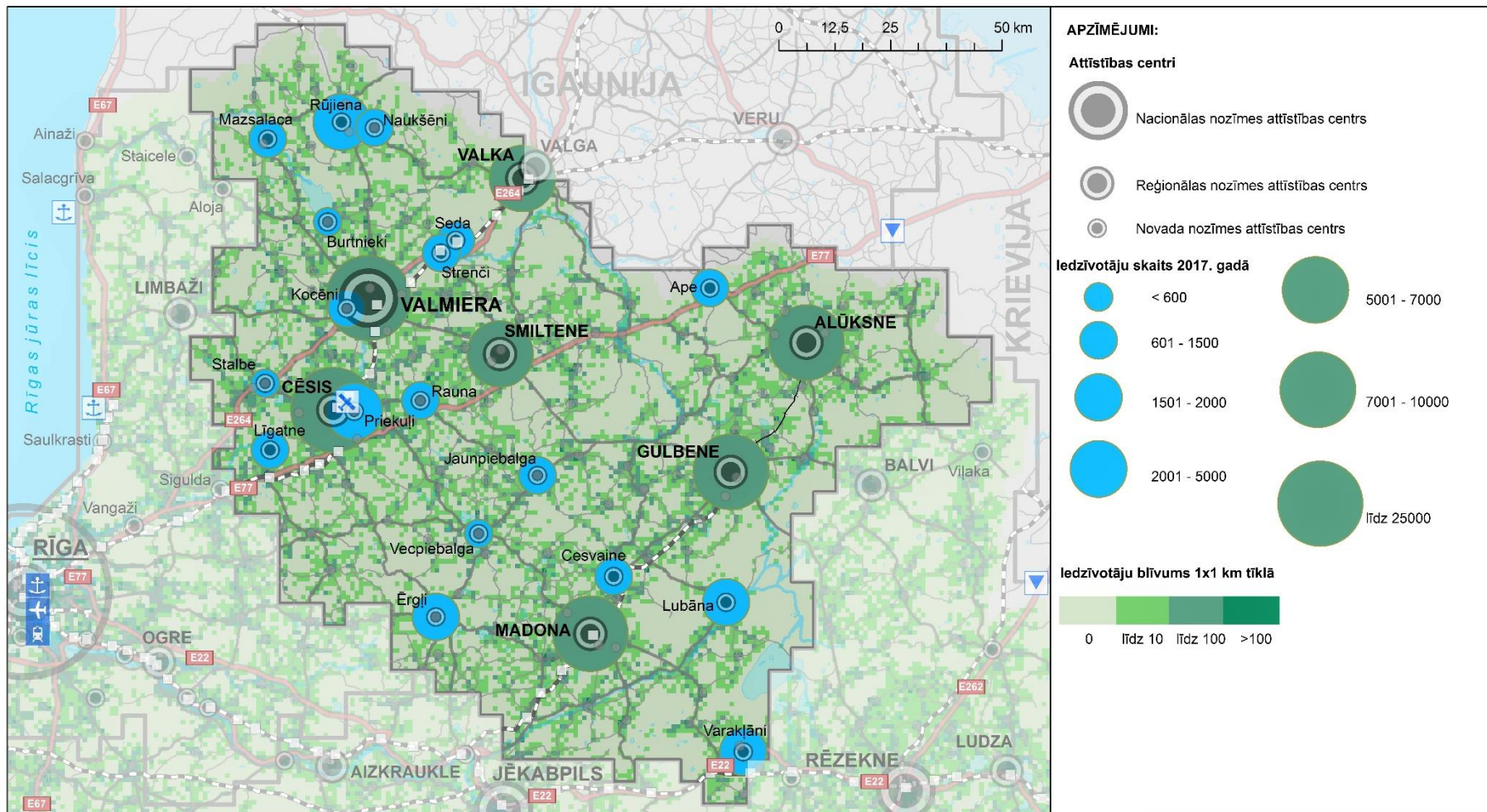
67% sievietes

33% vīrieši

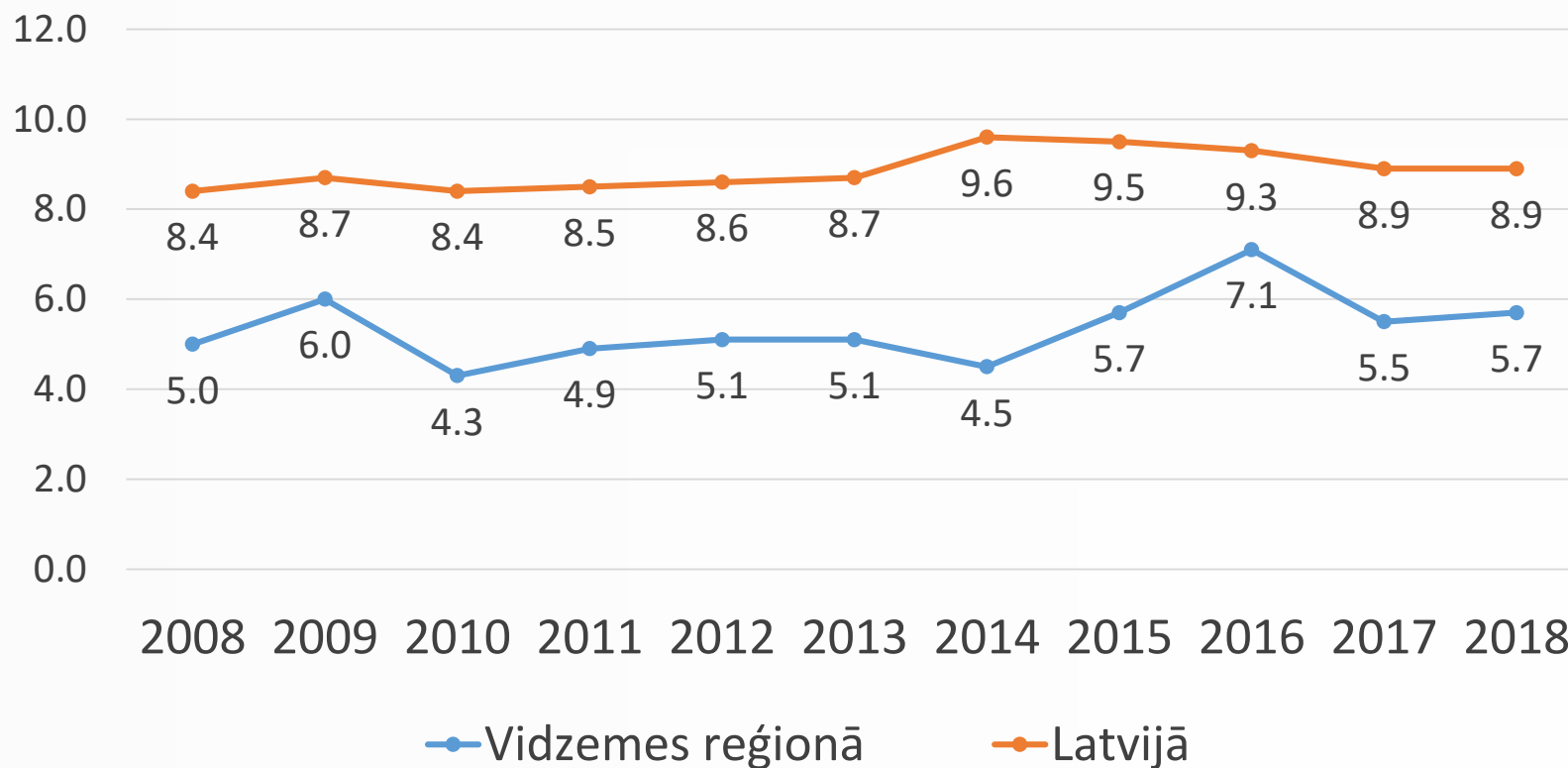
- Vērojama iedzīvotāju stabilitāte lauku teritorijās:

- 40% dzīvo kopš dzimšanas
- 40% dzīvo vismaz 20 gadus
- 20% dzīvo mazāk kā 20 gadus

Iedzīvotāji VPR

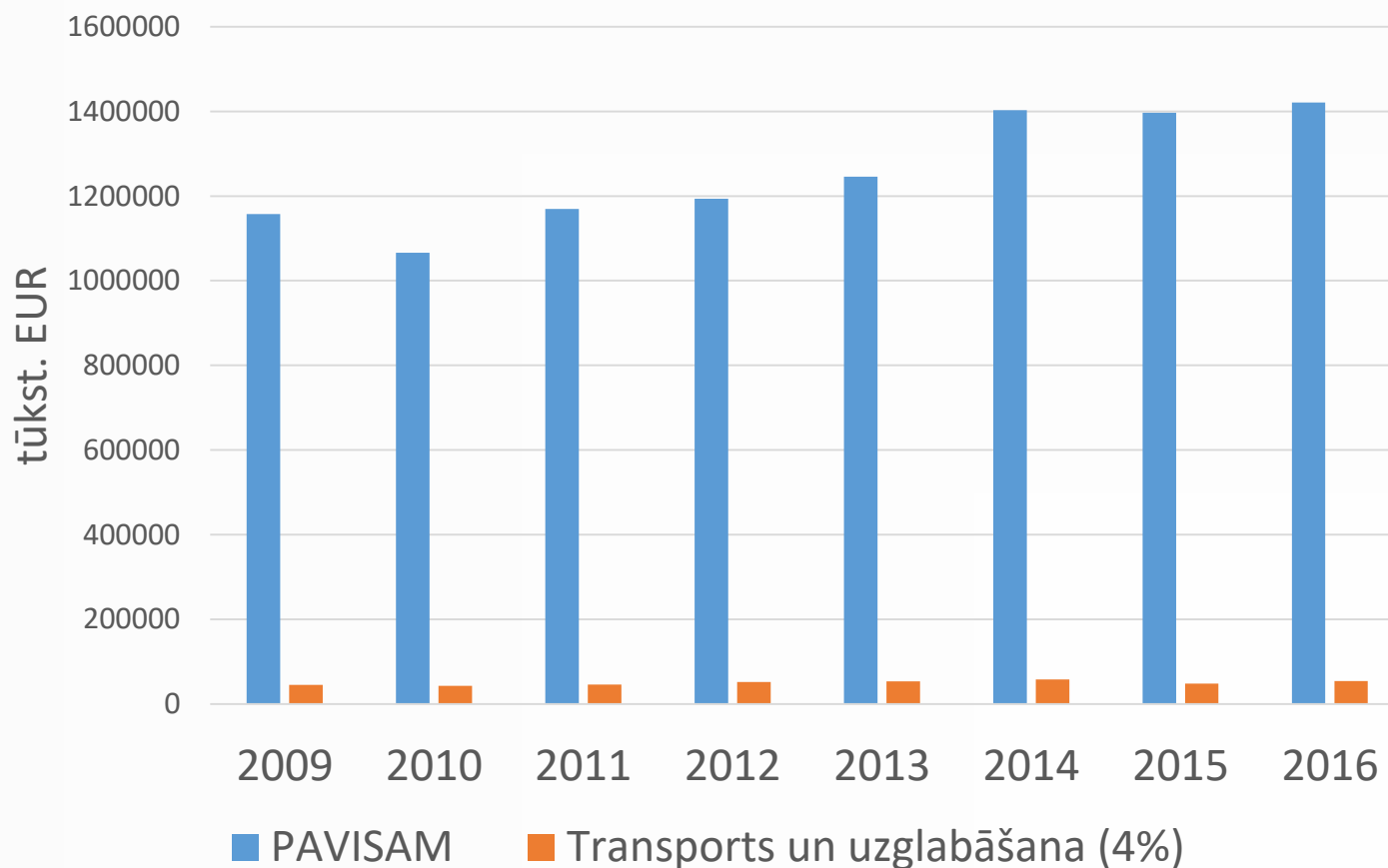

Transporta nozarē nodarbināto īpatsvars no kopējā nodarbināto skaita (%)

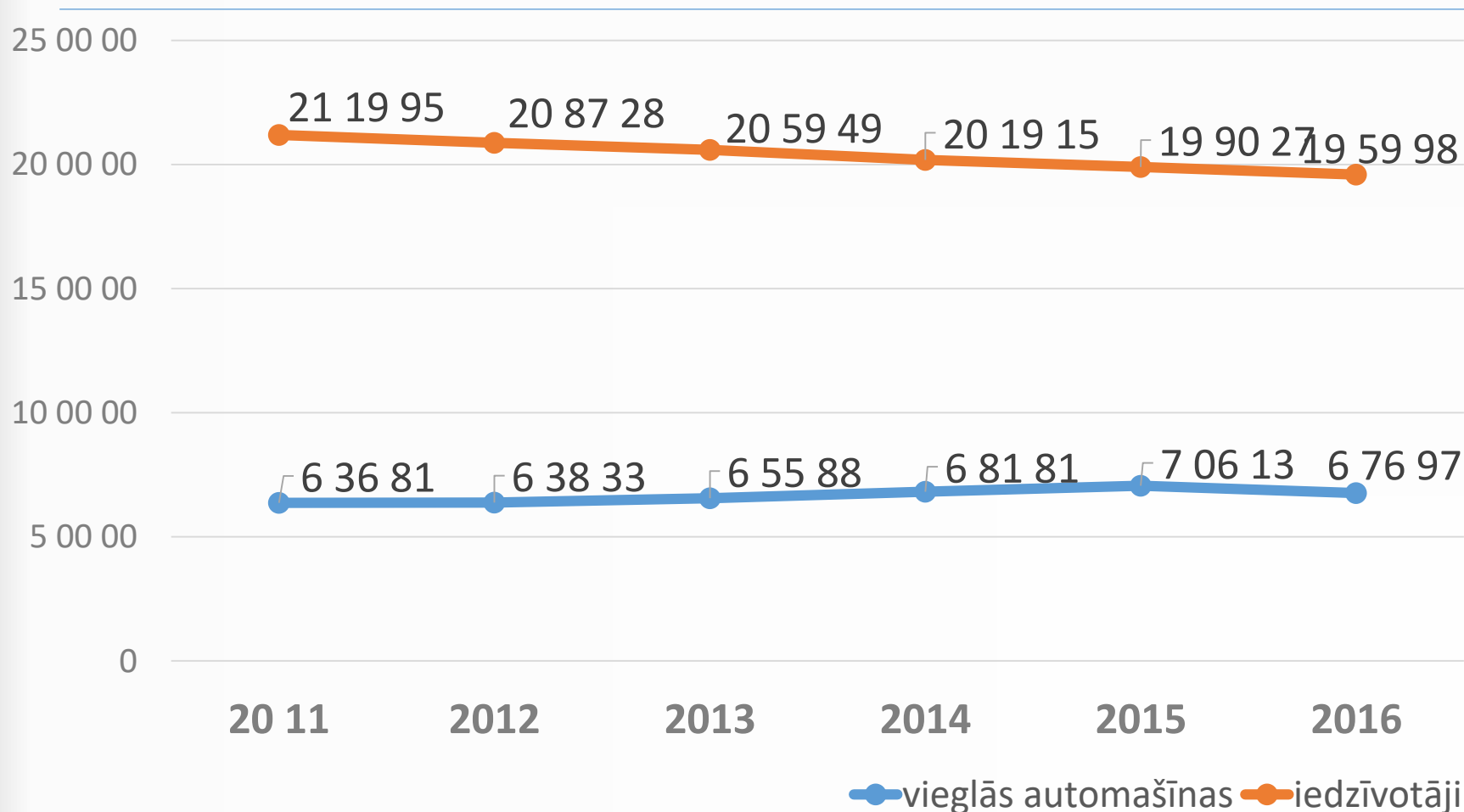

Izmantoti CSP dati

Kopējā pievienotā vērtība Vidzemes reģionā (faktiskās cenās)

Iedzīvotāju skaita un vieglo automašīnu skaita izmaiņas

Mobilitātes pieprasījums un piedāvājums

- Kā to salāgot?
- Atšķirības starp mobilitāti un pieejamību (Moseley, 1979)
- Lai nodrošinātu mobilitātes iespējas, ir jāidentificē trīs lietas:
  - Cilvēki (iedzīvotāji), kuri vēlas ceļot vai kuriem ir nepieciešamība kaut kur nokļūt
  - Potenciālās vietas, kas varētu tikt apmeklētas
  - Attālums no iedzīvotājiem līdz šīm vietām

Makroekonomikas kontekstā

- Jo tālāk no pilsētvides, jo pakalpojumu klāsts ierobežotāks un servisa līmenis samazinās (ceļu infrastruktūra, sabiedriskā transporta pakalpojumi)
- Neliels transporta sistēmas lietotāju skaits:
  - dārgāki ieguldījumi infrastruktūrā,
  - dārgāka infrastruktūras uzturēšana
  - augstākas pakalpojumu sniegšanas izmaksas, jo neliels lietotāju skaits
- Atšķirīgs pielāgošanās veids, uztvere jaunu risinājumu, tehnoloģiju izmantošanā (lauku apvidi pretstatā pilsētām)

Vai informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) var palīdzēt?

- IKT aplikācijas:
  - multi-modālo ceļojumu plānošanai,
  - koplietošanas pakalpojumi,
  - Informācijas iegūšanai

Svētdienas vakarā...

nākamais reiss trešdien 10.40

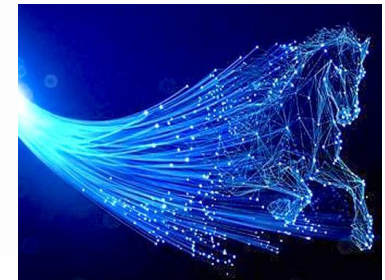
Vai digitālais savienojums var aizstāt fizisku mobilitāti?

- Digitālo savienojumu infrastruktūra

Latvijā lauku apvidū 4G pārklājumu nodrošina:

- «Tele2» 99,3%,
- LMT - 91,88% un
- «Bite Latvija» - 65,21% (*SPRK dati, 2017*)

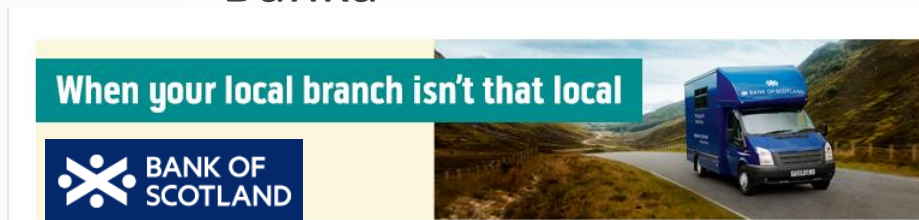
- Mērķis vai līdzeklis?

Digitāla ekonomika → digitāla sabiedrība

Mobilie pakalpojumi

Banka

Pasts

Bibliotēka

Kā tiek meklēti risinājumi mobilitātes iespējām lauku apvidos?

- Pilotprojekts «Transports pēc pieprasījuma» Līvānu novadā
  - Reisa izpilde noteiktos laikos tiek veikta, ja braucējs ir pieteicies vismaz 24 stundas iepriekš
  - iespējas nokļūt Līvanos - trešdien plkst.10.40 vai 18.00.
- Pilsētvides diktēta pieeja vai lauku vides rosināti risinājumi?
- Tirgus spēki un sociālās vajadzības
- Plašākas rocības iespējas pašvaldībām savā teritorijā?

Mobilitātes loma valsts attīstībā

- Palīdz novērst teritoriālo nošķirtību
- Nodrošina pieejamību darba tirgum
- Palīdz saglabāt līdzsvaru starp pilsētām un lauku teritorijām
- Nodrošina līdzsvarotu attīstību valsts reģionos

Paldies par uzmanību!

Kristīne Malnača
transporta ekonomiste
mob.tālr.29157877
kristine.malnaca@inbox.lv

Virzība uz videi draudzīgu mobilitāti un tās ekonomiskais pamatojums

Kristīne Malnača

Transporta ekonomiste

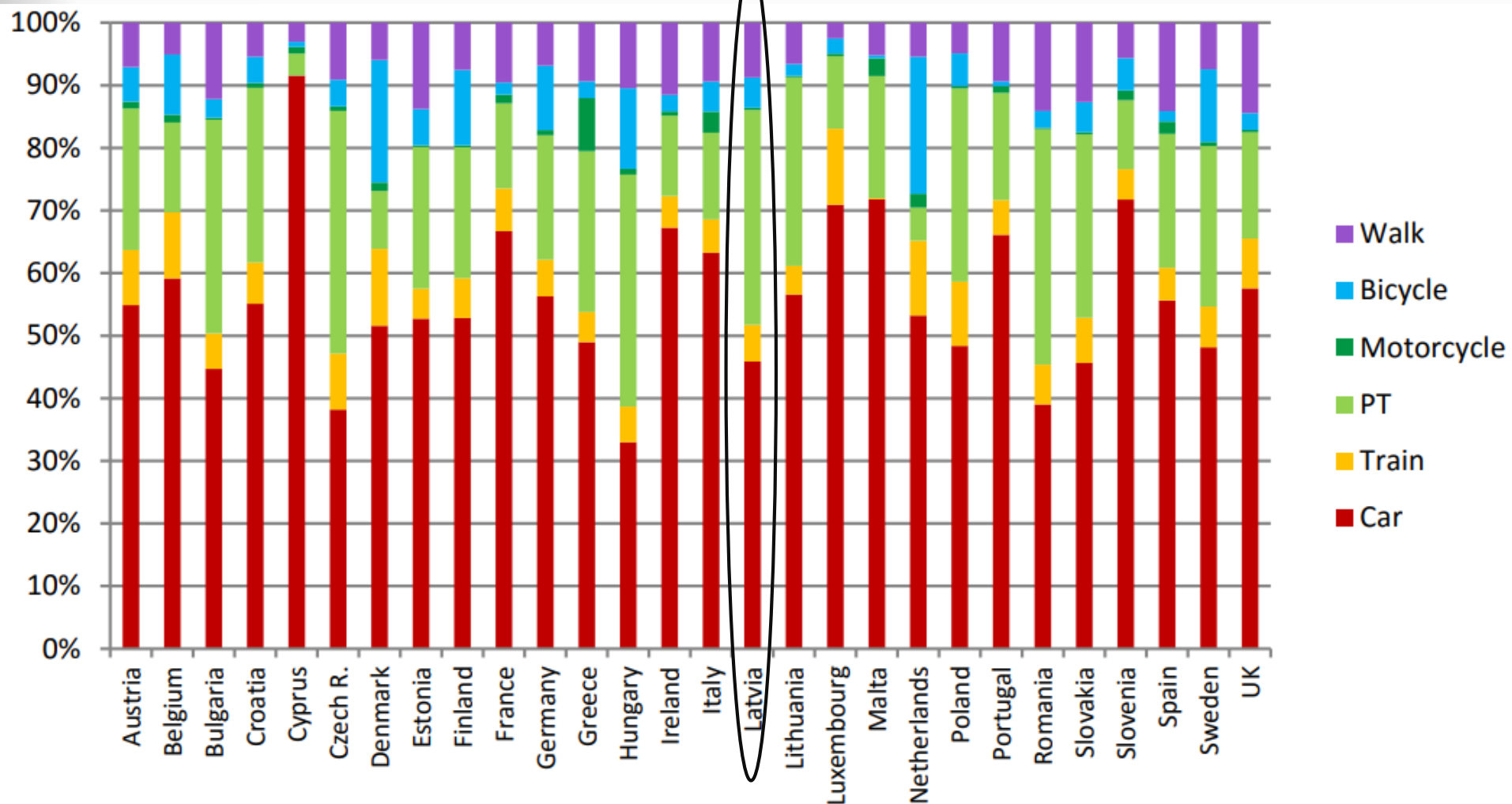

Virzība uz videi draudzīgu mobilitāti

- Veselīga dzīvesveida atbalstīšana
- Virzība uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni
Eiropas zemu emisiju mobilitātes stratēģija (2016)
- Transportlīdzekļi rada negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi (piesārņojums, troksnis, negadījumu riski)
- Jaunu tehnoloģiju izmantošana transportlīdzekļu ražošanā

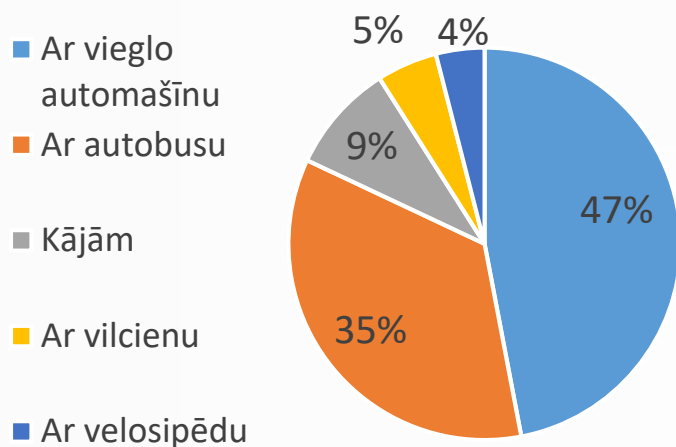
Transporta veidu izmantošana ES valstīs

Avots: Mobility data across the EU 28 member states: results from an extensive CAWI survey, 2014

Iedzīvotāju pārvietošanās Latvijā

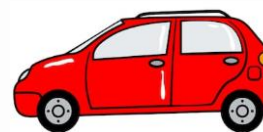
Sadalījums pa transporta veidiem

Vidējais cilvēku skaits a/m

LV 1,9

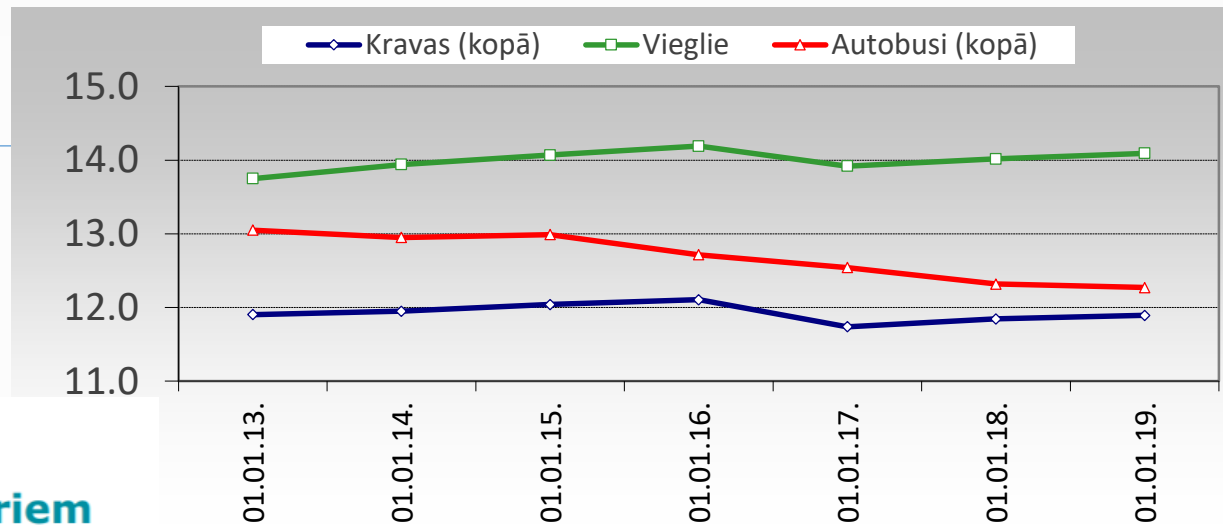
EU 1,7

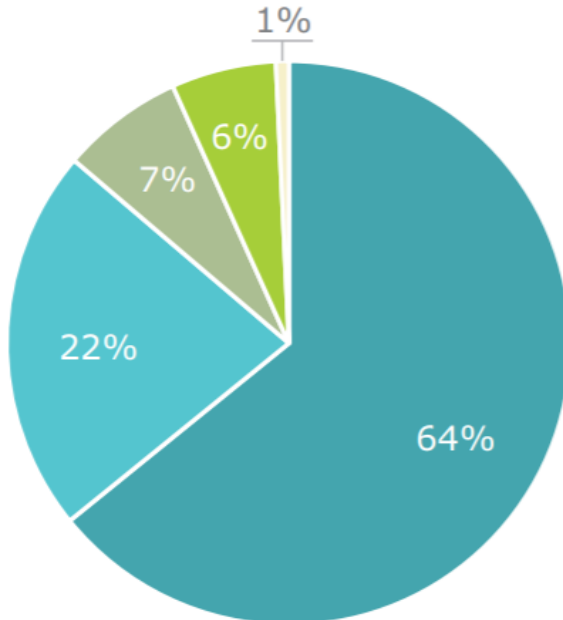
DK 1,4

RO 2,7

Reģistrēto transportlīdzekļu vidējais vecums (CSDD dati)

**2 miljardi (16%)
no visiem pasažierkilometriem
Latvijā (12 miljardi)**

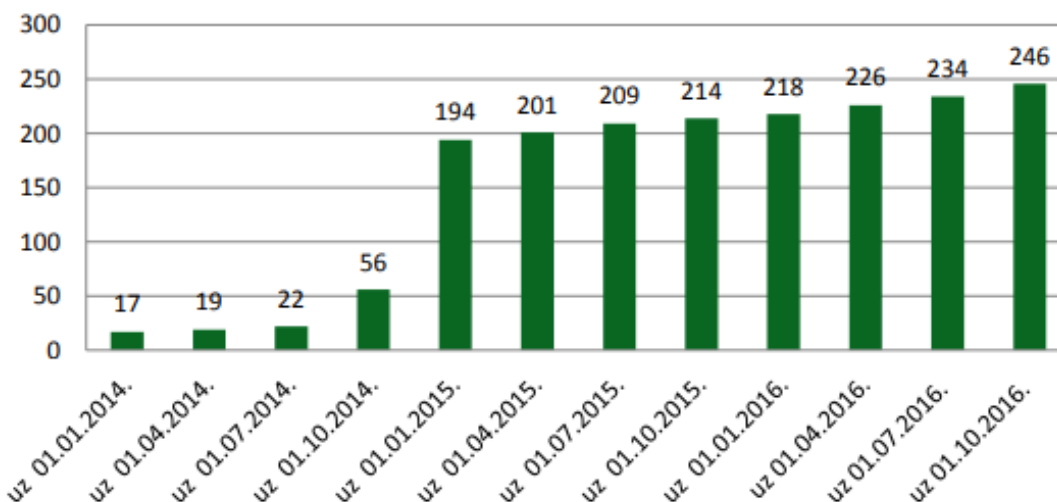

Videi draudzīga pārvietošanās:

- 64% sabiedriskais transports
- 22% kājām
- 7% multimodālie transporta veidi
- 6% velosipēdi
- 1% auto ar elektrisko vai hibrīda dzinēju
(CSP dati, 2017)

Elektroautomobīļi

Elektromobīļu skaits Latvijā

Datu avots: CSDD

- + videi draudzīgs
- + mazākas uzturēšanas izmaksas
- + zems enerģijas patēriņš
- augstas iegādes izmaksas
- nepietiekama uzlādes infrastruktūra
- neliels nobrauktais attālums ar vienu uzlādi

Lielāks atbalsts Dienvidēiropā (Grieķija, Portugāle, visvairāk Itālijā – 56%)

Mazāks atbalsts Ziemeļēiropā (Zviedrija, Beļģija, vismazāk Dānijā – 14%)

Avots: Mobility data across the EU 28 member states: results from an extensive CAWI survey, 2014

Koplietošana un kopbraukšana

Ciems Tincchbray, Francija

- 2800 iedzīvotāju
- 2 koplietošanas elektromobīli un uzlādes stacija (nodrošina pašvaldība)
- Tarifs 5 EUR puse dienas, 8 EUR dienā
- 30-50 izmantošanas reizes mēnesī
- Eksploatācijas izmaksas 600 EUR/mēn., pašvaldība sedz 200-300 EUR/mēn.

Kopbraukšana – izmantojama ar mobilo aplikāciju, var nodrošināt piekļuvi līdz sabiedriskajam transportam

- **uzticēšanās svešiniekam?** + kopbraukšana ar paziņām

Sabiedriskā transporta loma

- Transports veids ar izteiktu sociālo funkciju. Finansiāli pieejams. Bieži vienīgā alternatīva.
- Spēj pielāgoties pieprasījuma izmaiņām
- Nozīmīgs īpatsvars starp citiem izmantotiem pārvietošanās veidiem (35%)
- Rada negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi (troksnis, gaisa piesārņojums)
- Konkurē ar citiem transporta veidiem

Virzība uz autobusiem ar zemu emisiju līmeni. Izaicinājumi

- Saskaņot stratēģiskās vajadzības ar faktiskām vietējām vajadzībām
- Saglabāt esošo kvalitāti vai uzlabot
- Vietējie ierobežojumi (piemēram, klimats), kas var ietekmēt noteiktu risinājumu efektivitāti vai piemērotību
- Tehnoloģisko pārmaiņu risks
- Tehnisko prasmju trūkums vietējā līmenī

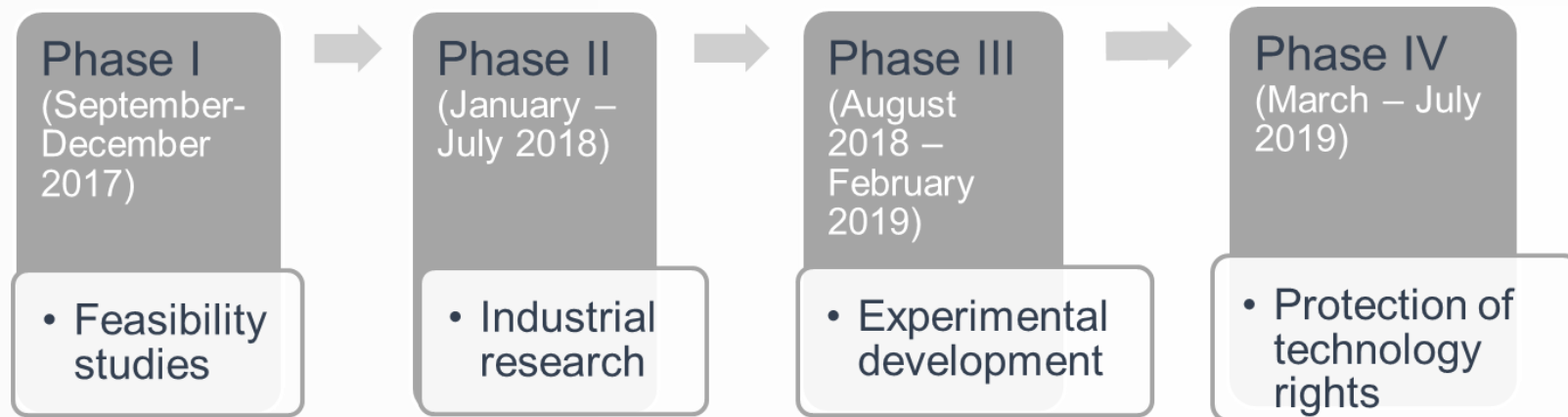

SIA «Ferrus» projekts

Projekts Nr.1.1.1.1/16/A/267

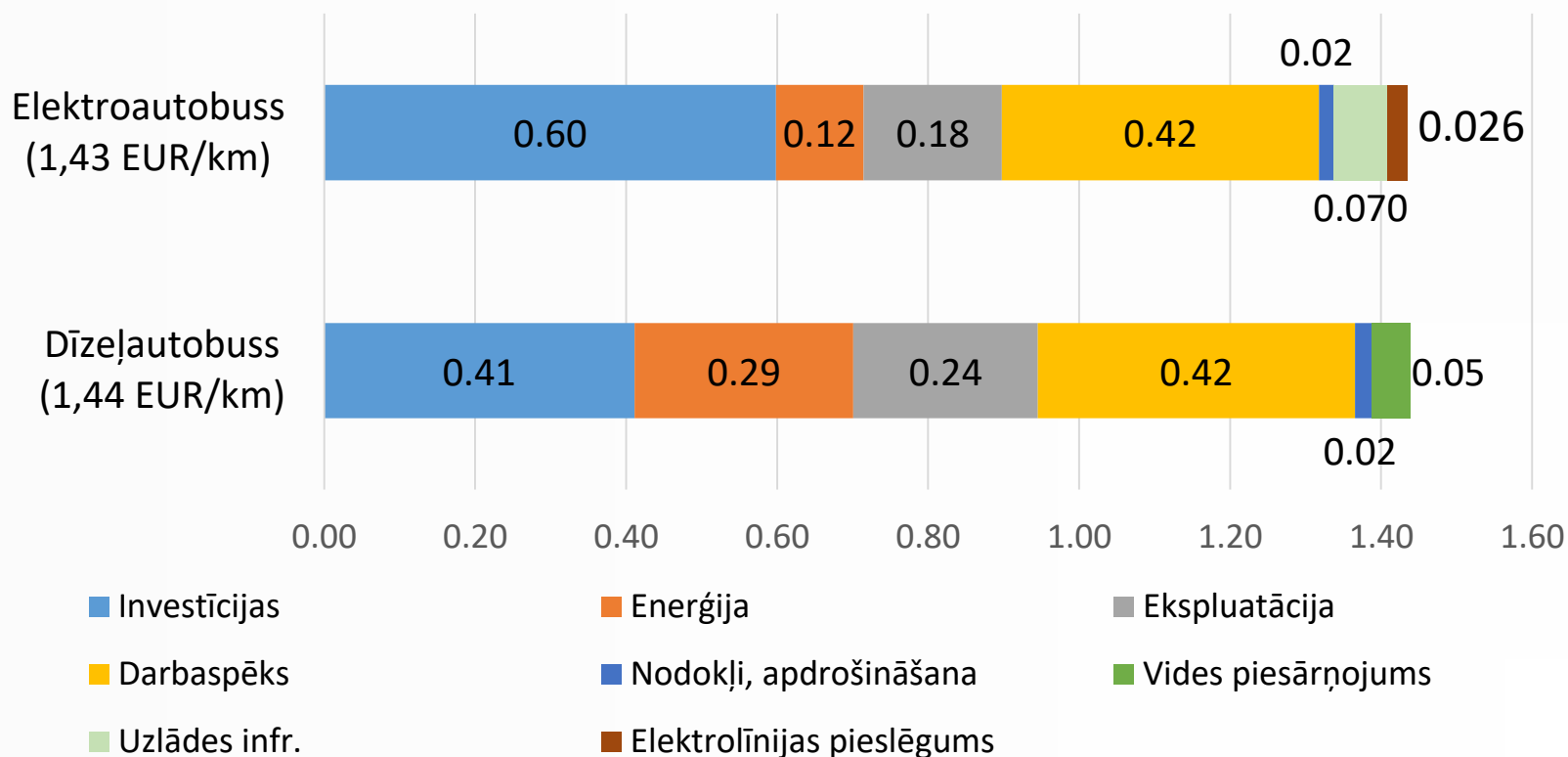
“Ekonomiski pamatota un videi draudzīga elektroautobusa izveides tehnoloģijas izstrāde uz tradicionālā dīzeļdzinēja autobusa bāzes»

Mērķis – izstrādāt ekonomiski pamatotu un videi draudzīgu tehnoloģiju lietota dīzeļautobusa pārveidei par elektroautobusu

Ekonomisko izmaksu salīdzinājums

Izmaksas	Dīzeļautobuss	Electroautobuss (bez pantogrāfa)	Elektroautobuss (ar pantogrāfu)
Investīciju izmaksas, EUR	200 000	215 536	236 861
Ekspluatācijas izmaksas, EUR	58 578	44 355	44 355
Dzīves cikla izmaksas, EUR/ km	1.39	1.34	1.40

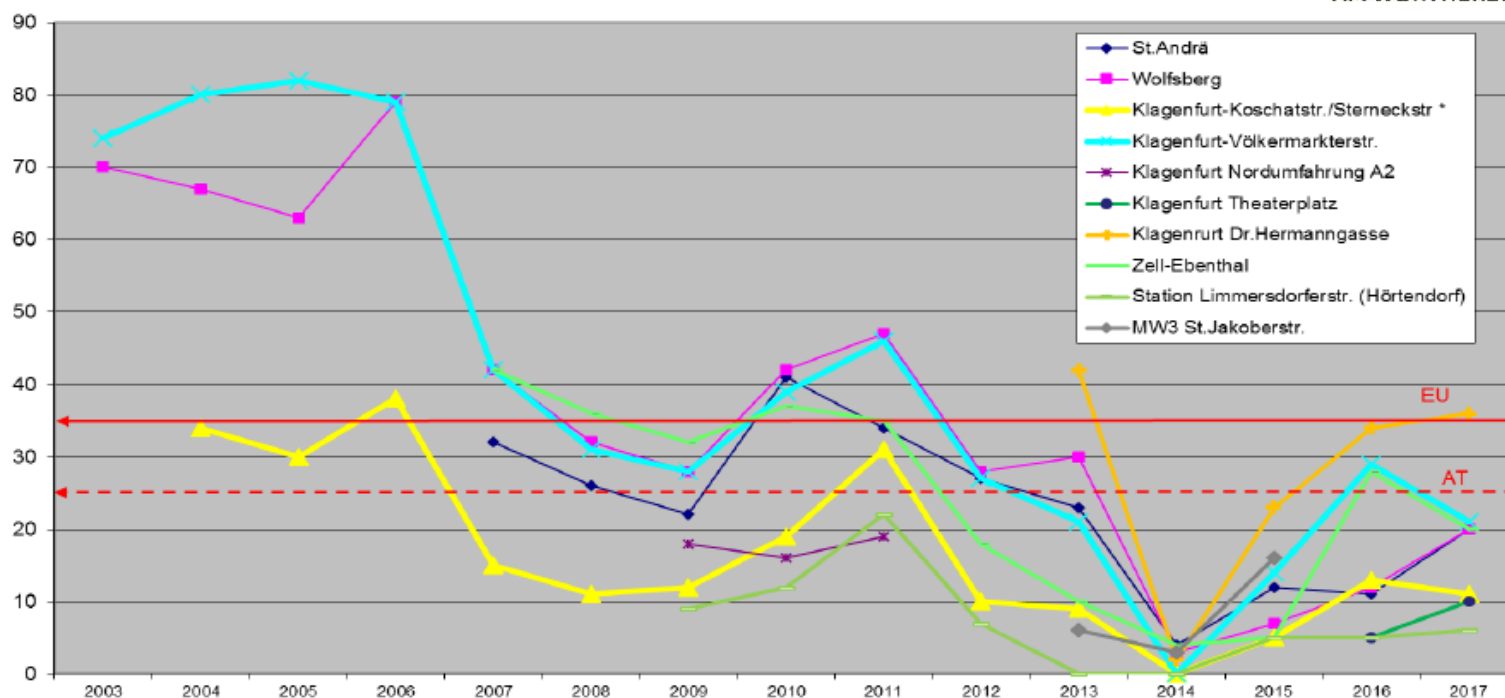
Virzība uz videi draudzīgu mobilitāti (1)

Ar ko sākt?

- 1) Noskaidrot iedzīvotāju pārvietošanās paradumus
- 2) Esošie risinājumi – videi draudzīgi?

PM10 Number of days with limit value exceeded 2003 – 2017

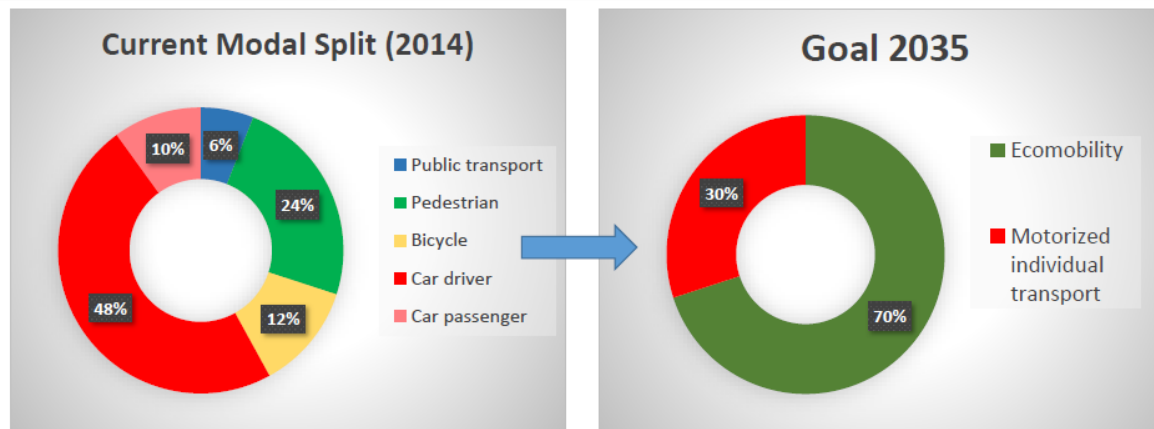

Virzība uz videi draudzīgu mobilitāti (2)

3) Alternatīvām jāatbilst plānošanas dokumentos noteiktiem vides uzlabošanas mērķiem

Climate Protection Targets Klagenfurt
-40% CO ₂ by 2030
-90% CO ₂ by 2050

4) Noteikt mobilitātes mērķus

Virzība uz videi draudzīgu mobilitāti (3)

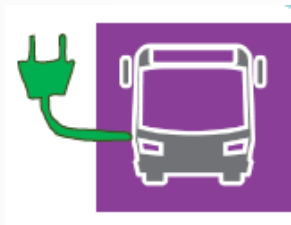
5) Izvēlēties piemērotu un ekonomiski izdevīgāko tehnoloģisko risinājumu

	<p>E-Buses DL Depot Charging costly; reliability?</p>	
	<p>E-Buses GL additional charging on the network costly; reliability?</p>	<p>~~Fuel cell (H₂) too costly energy efficient ?~~</p>
	<p>E-Buses IMC in motion charging reliable technology efficient for high frequency routes</p>	<p>Zero Emission Electricity from RE already today !</p>

6) Iegūt politisko atbalstu un atrast finansējumu

Paldies par uzmanību!

Kristīne Malnača
Transporta ekonomiste
mob.tālr.29157877
kristine.malnaca@inbox.lv